

Enligt sändlista

Kungörelsedelgivning

Beslut om utökning, tillägg av syfte och tillägg och ändring av föreskrifter samt fastställelse av ny skötselplan för Hökesån Lampen naturreservat i Habo kommun

Beslut

Länsstyrelsen beslutar, med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken (1998:808, MB), att Hökesån Lampen naturreservat bildat den 26 november 2021, dnr 511-285-2021, ska ha den utökade geografiska omfattning som framgår av bifogad karta (bilaga 1) och med de gränser som slutligen utmärks i fält.

För den tillkommande delen av reservatet ska syfte och skäl enligt Länsstyrelsens beslut om bildande av Hökesån Lampen naturreservat den 26 november 2021, dnr 511-285-2021, gälla.

Länsstyrelsen beslutar om ytterligare ett syfte för hela naturreservatet enligt följande.

- Inom ramen för bevarandet av naturvärdena, ge allmänheten möjlighet till naturupplevelse.

Länsstyrelsen beslutar med stöd av 7 kap. 5, 6, 7 och 30 §§ MB att nedan angivna föreskrifter ska gälla för hela naturreservatet (**se Naturreservatsföreskrifter**).

Länsstyrelsen fastställer, i enlighet med 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., bifogad skötselplan (bilaga 3), för områdets långsiktiga vård.

I och med detta beslut upphör föreskrifter och skötselplan enligt Länsstyrelsens beslut om bildande av Hökesån Lampen naturreservat den 26 november 2021, dnr 511-285-2021, att gälla.

Rättelse:

Beslutet rättas med stöd av 36 § förvaltningslagen genom att den felaktiga kartbilagan byts ut mot den korrekta

Vidare upphävs Länsstyrelsens beslut om utökning, tillägg av syfte och föreskrifter samt fastställande av skötselplan för Hökesån Lampen naturreservat den 18 december 2024, dnr 5845-2022.

Naturreservatsföreskrifter

A. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 5 § MB OM INSKRÄNKNINGAR I RÄTTEN ATT ANVÄNDA MARK- OCH VATTENOMRÅDEN

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. avleda vatten från ån, grundvatten eller andra källor, muddra, dika eller utföra annan åtgärd som påverkar hydrologin i området eller ändrar vattenföringen samt för anläggning i vatten för utvinning av värme.
2. bedriva skogsbruk eller på annat sätt skada eller transportera bort hela eller delar av träd eller buskar. Undantag för träd eller delar av träd eller buskar som hindrar bete och vallodling inom föreskriftsområde 1 och 2 enligt beslutskartan, bilaga 1.
3. borra, spränga, gräva, schakta, utfylla, tippa eller utföra annan mekanisk markbearbetning, anordna upplag av något slag. Undantag för plöjning, max vart sjätte år, inom föreskriftsområde 1 enligt beslutskartan, bilaga 1.
4. bedriva täkt av något slag med undantag för vattentäkt för husbehov
5. uppföra byggnad, parkerings- eller campingplats eller annan anläggning
6. framföra motordrivet fordon. Undantag gäller för uttransport av fällt vilt med mindre fordon på fastmark. Undantag gäller också befintliga vägar och inom föreskriftsområdena 1 och 2 enligt beslutskartan, bilaga 1.
7. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn. Från föreskrifterna undantas reparation, underhåll, trädsäkring och ombyggnad av befintliga ledningar enligt gällande ledningsrätt samt nedtagning av luftledning
8. anlägga väg, led och bro
9. plantera in för området främmande arter
10. bedriva odling av fisk eller aquakultur av något slag
11. använda kemiska bekämpningsmedel eller andra växtnäringsämnen

12. låta betesdjur beta och hålla området stängslat. Undantag gäller markerade områden (föreskriftsområde 1 och 2) på beslutskartan, bilaga 1.

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

13. dikesrensa och täckdika
14. riva bäverdammar och bäverhyddor
15. anlägga spång/gångbro

B. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 6 § MB OM FÖRPLIKTELSE FÖR ÄGARE OCH INNEHAVARE AV SÄRSKILD RÄTT ATT TÅLA VISST INTRÅNG

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar anläggs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatet
2. uppsättning och underhåll av tre informationstavlor i anslutning till vägbroar vid Lampen och Lidsholm samt vid Hökesjöns utlopp
3. utförande av naturvårdsinriktade åtgärder, så som anläggande av utterpassage vid vägar, skapande av fria vandringsvägar, lekbottnar och lämpliga livsmiljöer för fisk och bottenfauna, röjning av inväxande gran, avveckling/ringbarkning av granar och frihuggning av grova lövträd. Avvecklade träd och buskar får vid behov transporteras ut ur reservatet
4. efter särskild utredning utföra åtgärder för att säkerställa att sediment omhändertas i tillrinnande diken och hindras nå vattendraget. Åtgärden utförs via olika lösningar som fällor och våtmarker
5. uppförande av mindre tillfälliga hägn för att gynna föryngring av löv
6. bekämpning av för området invasiva eller främmande arter
7. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden, inklusive uppföljning av bevarandemål
8. rivning av bävers dammbyggnad
9. underhåll av uppförd fiskväg

10. mindre besöksanpassningar görs vid Hökesjöns utlopp, som exempelvis anlägga och underhålla bord, bänk, vindskydd, eldplats samt en mindre parkeringsplats

C. FÖRESKRIFTER ENLIGT 7 KAP. 30 § MB OM RÄTTEN ATT FÄRDAS OCH VISTAS INOM NATURRESERVATET SAMT OM ORDNINGEN I ÖVRIGT INOM NATURRESERVATET

Inom naturreservatet är det förbjudet att

1. förstöra eller skada fasta naturföremål eller delar av liggande eller stående döda träd eller buskar
2. gräva upp växter
3. samla in och därefter döda ryggradslösa djur. Förbudet gäller inte fiskerättsinnehavarens rätt till fiske av signalkräfta. Föreskriften gäller inte vid vetenskaplig undersökning som beviljats tillstånd enligt C 5

Inom naturreservatet är det utan Länsstyrelsens tillstånd förbjudet att:

4. varaktigt sätta upp tavla, skylt, inskrift, affisch eller därmed jämförlig anordning
5. utföra vetenskaplig undersökning

Föreskrifterna under A och C ovan ska inte utgöra hinder för förvaltaren av naturreservatet, eller den som förvaltaren uppdrar åt, att utföra de åtgärder som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan.

Föreskrifterna ska inte heller utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga vägar, elledningar och teleledningar och ej heller hinder för nyanläggning av ledningar inom vägområde för befintliga vägar.

Från föreskrifterna undantas åtgärder i enlighet med vattendomar från Mark- och miljödomstolen vid Växjö tingsrätt, daterade den 1 juni 2017 (M833-08), den 12 oktober 2020 (M 744-20) respektive den 1 juni 2017 (M 3974-15).

Länsstyrelsen vill erinra om att även andra lagar, förordningar och föreskrifter än naturreservatsföreskrifterna gäller eller kan komma att gälla för området.

Upplysning:

Länsstyrelsen önskar att få ta del av information vid underhåll av befintliga avlopps- och bevattningsanläggningar (de senare i enlighet med dom M833-08) i naturreservatet. På så vis kan åtgärd planeras tillsammans, för minimal påverkan på naturvärdena. Kontakt får då gärna tas med förvaltare av naturreservatet som får ta del av informationen.

Uppgifter om utökningen av naturreservatet

Administrativa data

Namn	Hökesån Lampen
Areal	15,7 hektar (ha) varav vatten 0,3 ha
Vattendragslängd	Ca 2300 meter
Beslut om Natura 2000	Nej
Kommun	Habo
Socken	Habo
Lägesbeskrivning	500 m sydost om Habo kyrka samt nedan utloppet ur Hökesjön
Fastighet	Delar av Habo kvarn 1:1 och Boghult 1:2 Nyttjanderätter och servitut redovisas i sakägarförteckningen, bilaga 4
Fastighetsägarkategori	Enskilda
Gräns	Enligt beslutskartan, bilaga 1. Gränsen är inmätt enligt Naturvårdsverkets riktlinjer
Förvaltare	Länsstyrelsen i Jönköpings län

Beskrivning av området

Utökningen består av två geografiskt åtskilda delar. Delen upp mot Hökesjön, som är den största, utgörs främst av tall- och barrblandskogar men här finns också sumpskog och öppen våtmark. Ån är mestadels lugnflytande. En anlagd fiskväg öppnar fria vandringsvägar för fisk och andra vattenlevande djur, förbi dämmet och upp till Hökesjön. Det går väg fram till sjön och här växer glest med äldre tall vilket gör det sjönära området öppet och tilltalande ur besökssynpunkt. Här passerar en vandringsled, Sankt Sigfridsleden, med rastplats vid sjön. Leden korsar ån på ytterligare ett ställe längre nedströms.

I den andra delen rinner Hökesån förbi Habo kvarn med angränsande tomtmark. Vattnet är mestadels strömmande. Omfattande naturvårdsåtgärder har gjorts för att möjliggöra fiskvandring förbi dämnet. Skogen utgörs av triviallövskog som delvis är örtrik, med inslag av ädellövträd.

I och med detta beslut omfattar naturreservatet Hökesån Lampen ett 15,7 hektar större område än det som skyddats genom tidigare beslut. Naturreservatets nya areal blir därmed 36,6 hektar. Det innebär att ytterligare ca 2,3 kilometer av Hökesån nu ingår i naturreservatet. Det finns fler naturreservat utmed ån och sammantaget är Hökesån i nästan hela dess längd, från Hökesjön till mynningen i Vättern, skyddad som naturreservat.

Beskrivning av ärendet

Arbetet med att restaurera och skydda Hökesån har pågått under många år och etappvis. Den första delen av Hökesån Lampens naturreservat beslutades den 26 november 2021 och berörde en fastighet. Dialogen intensifierades med en markägare under april 2022 om utökning av naturreservatet. Värdering och förhandling beställdes och slutligen tecknades avtal om intrångsersättning i april 2023. I september 2022 gjordes en avverkningsanmälan utmed ån på en annan fastighet, varpå dialog inleddes. Värdering och förhandling skedde under 2023 och avtal tecknades i januari 2024.

Beslut om utökning med mera fattades den 18 december 2024 (dnr 5845-2022) men innehöll en del otydligheter om föreskrifterna. Länsstyrelsen behöver därför ta ett nytt beslut.

Samråd enligt 25 och 26 §§ förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. har skett med Havs- och vattenmyndigheten och Naturvårdsverket som tillstyrkt förslag till utökningen av Hökesån Lampen.

Förslag till beslut med skötselplan (dnr 8071-2025) skickades på remiss 2025-10-03 till Habo kommun, Skogsstyrelsen, Sveriges geologiska undersökning, Riksantikvarieämbetet, Trafikverket, Habo naturskyddsförening, Mellersta Götalands Jordägareförening, Lantbrukarna riksförbund Jönköpings län, Friluftsrådet Jönköping och till Jönköpings fågelklubb. Samtidigt förelades sakägarna att inkomma med yttrande.

INKOMNA REMISSVAR

Yttrande med synpunkter har inkommit från Skogsstyrelsen (tillstyrker), Trafikverket samt Hökesåns och Suttrans bevattningsförening. Sveriges geologiska undersökning har svarat att de avstår från att yttra sig.

Skogsstyrelsen ser positivt på förändringen som gjorts (sedan beslut 2024, dnr 5845-2022) som tillgodoser allmänhetens intressen att besöka området.

Trafikverket har påtalat att normal drift och underhåll måste kunna ske av de allmänna vägarna inom reservatet, utan att söka dispens. Likaså att detta tas i beaktning vid utredning om utterpassager vid vägarna.

Hökesåns och Suttrans bevattningsförening informerar om att föreningens namn nu är fastslaget. Vidare att det saknas undantag i föreskrifterna för de vattenuttag som medgetts i miljödom (M833-08). De framför att föreskrift A2 (förbud mot skogsbruk) utgör hinder för nödvändig röjning längs vägar som används för att nå åker och skogsskiften. Slutligen att det pågår diskussioner om till exempel kameraövervakning med eventuellt behov av mast eller antenn, kopplat till kontrollprogram (miljödom för reglering av Hökessjön).

BEMÖTANDE AV INKOMNA REMISSVAR

I föreskrifterna framgår att dessa inte ska utgöra hinder för normalt underhåll av befintliga vägar, vilket även omfattar drift. Trafikverkets synpunkt lämnas därför utan åtgärd. Vad gäller utterpassager så kommer utredning och eventuella åtgärder ske i dialog med Trafikverket.

Vad gäller synpunkter från Hökesåns och Suttrans bevattningsförening kan konstateras att det i föreskrifterna framgår att undantag görs för åtgärder som utförs med stöd av givna vattendomar. Undantaget omfattar alla föreskrifter, i den mån de berörs, och samtliga nu gällande vattendomar.

Angående synpunkterna kring föreskrift A2, och som kan förstås, även föreskrift A6 (framföra motorfordon) gäller undantag för att köra på befintliga vägar enligt beslutskarten. Normalt underhåll av vägar inom naturreservatet är generellt undantaget föreskrifterna.

Eftersom det i nuläget inte är klarlagt vilka åtgärder som kan bli aktuella, med anledning av kontrollprogram kopplade till vattendorar, är det inte möjligt att hantera dessa i föreskrifterna. Det kan dock konstateras att åtgärder som görs med stöd av vattendom är undantaget föreskrifterna samt att det även finns möjlighet att söka dispens för eventuell åtgärd.

Motivering till beslutet

Länsstyrelsen arbetar med genomförandet av miljömålen som beslutats av riksdagen. Beslut om geografisk utökning av naturreservatet Hökesån Lampen bidrar till att miljö kvalitetsmålen "Levande skogar", "Ett rikt växt och djurliv" och "Levande sjöar och vattendrag" kan uppfyllas.

Hökesån är utpekad som ett nationellt särskilt värdefullt vattendrag med avseende på fisk och fiske och nationellt särskilt värdefullt med avseende på naturvärden. Vattendraget har en artrik fauna med bland annat den rödlistade flodpärlmusslan. Ån utgör Vätterns viktigaste reproduktionsområde för öring.

Avgränsningen av naturreservatet är gjord med hänsyn till att skapa en ekologisk funktionell kantzon mot vattendraget. En ca 2300 meter lång sträcka av Hökesån finns inom utökningen av naturreservatet. Utökningen innebär att skyddet för Hökesån stärks genom att fler delar av ån mellan Vättern och Hökesjön, skyddas som naturreservat.

Inom utökningen av naturreservatet bedrivs idag ett visst friluftsliv med anordningar som leder och rastplats. Länsstyrelsen bedömer det därför motiverat att lägga till syftet att ge allmänheten möjlighet till naturupplevelser.

Utifrån tillägg till syftet om friluftsliv är det motiverat att lägga till B-föreskrifter, enligt 7 kap. 6§ MB, om att fler informationsskyltar kan placeras ut i reservatet. Det är också motiverat att lägga till en föreskrift om besöksanpassningar för att nå syftet med att ge allmänheten möjligheter till naturupplevelser.

Föreskrift B6 i beslutet från 2021 har ändrats till att gälla bekämpning av främmande eller invasiva arter, oavsett om de påverkar syftet med naturreservatet. Föreskrift B3 har förtydligats så att det även ryms möjlighet att anordna utterpassage vid vägar.

För att tydliggöra var bete och vallodling är tillåtet görs undantag i föreskrifter som hindrar sådan verksamhet.

Länsstyrelsen bedömer att de nya föreskrifterna enligt 7 kap. 5 och 6 §§ MB innebär ett lika starkt skydd som tidigare och att de synnerliga skälen för ändringen i denna del, i enlighet 7 kap. 7§ första stycket MB, därför är uppfyllda.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB har utökats med en föreskrift som förbjuder insamling och därefter dödande av ryggradslösa djur (gäller dock ej fiskerättsinnehavares fiske på signalkräfta). Förbudet gäller inte vid vetenskaplig undersökning, förutsatt att tillstånd lämnats av Länsstyrelsen. Ryggradslösa djur, inte minst flodpärlmussla, är en viktig del av de höga naturvärdena som naturreservatet avser att skydda.

I beslutet från 2021 fanns ett generellt undantag i C-föreskrifterna, för vetenskaplig undersökning eller motsvarande. Detta har nu gjorts tillståndspliktigt i syfte att kunna bedöma eventuell påverkan på naturvärdena som reservatet ska skydda.

Områdets höga naturvärden motiverar ett skydd mot exploatering och skador på vattendraget med kringliggande mark. Länsstyrelsen bedömer därför att området ska skyddas som naturreservat. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att bevara de höga naturvärden som finns knutna till vattendraget, både i vattnet och i den omgivande kantzonen. Länsstyrelsen har enligt 7 kap. 25 § MB avvägt föreskrifterna för området mot sakägares intresse och bedömer att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna i 3 kap. MB och med den för området gällande översiktsplanen.

Ordningsföreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB innebär vissa inskränkningar av allemansrätten som är nödvändiga för att skydda områdets naturvärden. Restriktionerna bedöms inte vara av sådan omfattning att de allvarligt försvårar allmänhetens möjligheter att utnyttja området. I enlighet med vad som sägs i 3 och 4 §§ förordningen (2024:183) om konsekvensutredningar bedömer Länsstyrelsen därför att det saknas skäl att ta fram en konsekvensutredning.

Bestämmelser som beslutet grundas på

Enligt 7 kap. 4 § MB får ett mark- eller vattenområde av länsstyrelsen förklaras som naturreservat i syfte att bevara biologisk mångfald, vårda och bevara värdefulla naturmiljöer eller tillgodose behov av områden för friluftslivet. Ett område som behövs för att skydda, återställa eller nyskapa värdefulla naturmiljöer eller livsmiljöer för skyddsvärda arter får också förklaras som naturreservat.

Enligt 7 kap. 5 § MB ska i ett beslut om att bilda naturreservat skälen för beslutet anges. I beslutet ska också anges de inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden som behövs för att uppnå syftet med naturreservatet, såsom förbud mot bebyggelse, uppförande av stängsel, upplag, schaktning, täkt, uppodling, dikning, plantering, avverkning, jakt, fiske och användning av bekämpningsmedel. En inskränkning får innebära att tillträde till området förbjuds under hela eller delar av året.

I 7 kap. 6 § MB anges att om det behövs för att tillgodose syftet med ett naturreservat, får länsstyrelsen förplikta ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet att tåla sådana intrång som att det inom området

1. anläggs vägar, parkeringsplatser, vandringsleder, raststugor, tältplatser, badplatser, sanitära inrättningar eller liknande anordningar,
2. bereds tillträde till mark för allmänheten där allmänheten annars inte har rätt att vistas,
3. utförs gallring, röjning, slätter, plantering, betesdrift, avspärning eller liknande åtgärder, eller
4. genomförs undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

Enligt 7 kap. 7 § MB får länsstyrelsen eller kommunen helt eller delvis upphäva beslut som har meddelats enligt 4-6 §§, om det finns synnerliga skäl. Länsstyrelsen eller kommunen får även meddela dispens från reservatsföreskrifter, om det finns särskilda skäl.

I 7 kap. 25 § MB anges att vid prövning av frågor om skydd av områden enligt detta kapitel ska hänsyn tas även till enskilda intressen. En inskränkning i enskilds rätt att använda mark eller

vatten som grundas på skyddsbestämmelse i kapitlet får därför inte gå längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

I 7 kap. 30 § MB stadgas att föreskrifter om rätten att färdas och vistas inom ett område som skyddas enligt detta kapitel och om ordningen i övrigt inom området får meddelas av regeringen eller den myndighet som regeringen bestämmer, om det behövs för att tillgodose syftet med skyddet. Föreskrifterna ska gälla omedelbart, även om de överklagas.

I 2 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. anges bl.a. att länsstyrelsen ansvarar i länet för områdesskyddet.

Enligt 3 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ska länsstyrelsen fastställa en skötselplan för ett naturreservats långsiktiga vård. En skötselplan ska ingå i varje beslut om bildande av ett naturreservat.

Länsstyrelsen får, enligt 22 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken m.m., meddela föreskrifter enligt 7 kap. 30 § MB.

Av 2 kap. 6 § MB framgår att för en verksamhet eller åtgärd som tar i anspråk ett mark- eller vattenområde ska det väljas en plats som är lämplig med hänsyn till att ändamålet ska kunna uppnås med minsta intrång och olägenhet för människors hälsa och miljön. Bestämmelserna i 3 och 4 kap. ska, bl.a. vid prövning av frågor enligt 7 kap., tillämpas endast i de fall som gäller ändrad användning av mark- eller vattenområden.

Enligt 5 § förordning (1998:896) om hushållning med mark- och vattenområden m.m. ska den myndighet som ska tillämpa bestämmelserna i 3 och 4 kap. miljöbalken i ett ärende, i beslutet ange om den prövade anläggningen, verksamheten eller åtgärden går att förena med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den för området gällande regionplanen eller kommunala översiktsplanen.

I 3 kap. 6 § andra stycket MB anges att områden som är av riksintresse för naturvården, kulturmiljövården eller friluftslivet ska skyddas mot åtgärder som kan påtagligt skada natur- eller kulturmiljön.

Information

Beslutet kungörs i länets författningssamling samt i berörda dagstidningar. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 13 mars 2026 och de gäller omedelbart även om de överklagas. Kungörelsen införs i Jönköpings-Posten den 19 februari 2026 vilket innebär att ett eventuellt överklagande ska ha inkommit till Länsstyrelsen senast den 12 mars 2026.

Du kan överklaga beslutet

Se bilaga 5 med överklagandehänvisning.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av länsråd Johan Löwenadler Davidsson med naturvårdshandläggare Bob Lind som föredragande. I den slutliga handläggningen har enhetschef Ingrid Camper medverkat.

Bilagor

1. Beslutslista *
2. Beslut om naturreservatet Hökesås Lampen, 2021-11-23, dnr 511-285-2021
 1. Beslutslista (511-285-2021)
3. Skötselplan med bilagor
4. Sakägarförteckning
5. Överklagandehänvisning regeringen
6. Sändlista

*) utbytt mot korrekt karta